

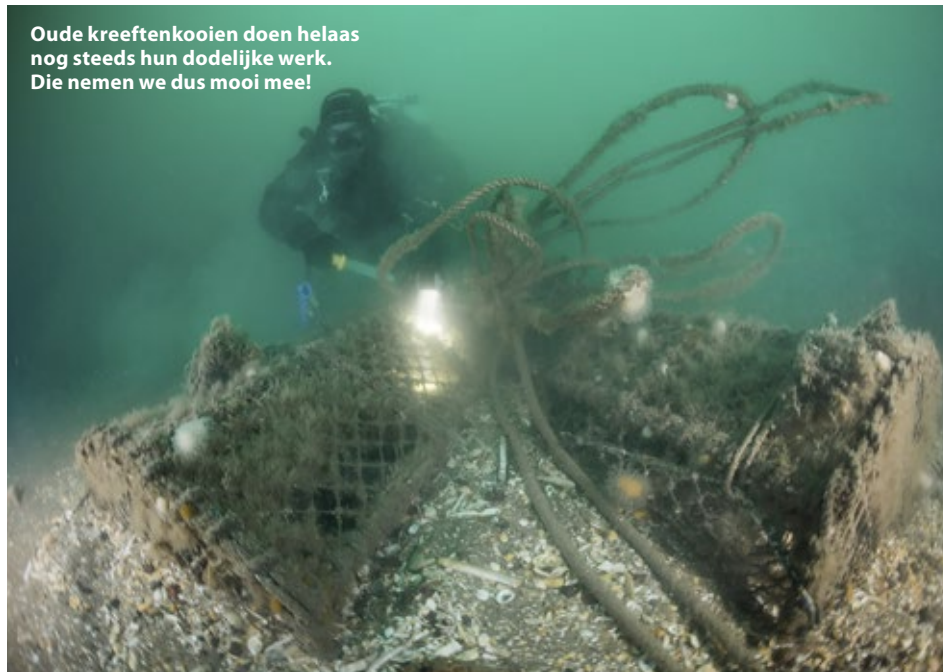
AAN DE ANDERE KANT VAN DE NOORDZEE

Duik De Noordzee Schoon week dit jaar met haar expeditie uit naar Engeland. **In dat deel is het voor duikers niet hun 'cup of tea' om schoonmaakacties te houden.** Zonde, want ook het Engelse deel heeft talloze wrakken op de bodem liggen en een bijzondere fauna. Expeditieleider Ben Stiefelhagen neemt ons mee naar de 'overkant'.

«De Cdt. Fourcault staat in de brand!» hoor ik aan de andere kant van de lijn. Het is eind december 2017, op een ongebruikelijk tijdstip in de nacht gaat de telefoon. Ongeloof, een flauwe grap. Heb ik het wel goed verstaan? Het is een van onze expeditieleden die dit nieuws de wereld in slingert. Nu komen de berichten met live filmbeelden binnen. Wat een triest gezicht om grote gele en oranje vlammen uit de werkplaats aan de achterzijde van ons expeditieschip te zien komen. Daar staan ook de zuurstofcilinders en de vierpersoonsdecompressietank. Achter de andere wand zijn de vaten met benzine opgeslagen voor de stand-by boten. Als de brandweer het vuur niet snel onder

controle krijgt, ligt er straks een wrak op de bodem in de haven van Antwerpen. Gelukkig blijft deze ramp ons bespaard en is de schade beperkt tot een geheel uitgebrande werkplaats. Alle opgeslagen duikuitrustingen zijn verloren gegaan. Ook de decompressietank zal eruit getakeld moeten worden en helemaal opnieuw worden opgebouwd. Ik besef dat onze komende 12e expeditie hiermee op losse schroeven komt te staan. Het is donderdag 14 juni 18.00 uur. Zwaar bepakt en bezakt komen de expeditieleden aan; de expeditie gaat door. Fijn om iedereen weer terug te zien. We hebben vier nieuwe duikers en vier opstappers erbij. Voor de rest zijn het oudgedienden waarvan sommige

Oude kreeftenkooien doen helaas nog steeds hun dodelijke werk. Die nemen we dus mooi mee!

Iets wat we ook veel tegenkomen: vislood. In totaal verzamelen we 40 kg.

voor de 10e keer meegaan. We varen niet in één streep naar de Farne Eilanden, enkele wrakken in onze eigen Noordzee hebben eerst even onze aandacht nodig. Zoals de U31, een Duitse U-boot uit de Eerste Wereldoorlog die we twee jaar geleden, samen met de Lamlash, hebben ontdekt. Het zicht is met 3 meter erg matig maar duiken op een complete U-boot met periscoop blijft uniek. We weten ondanks de felle stroming toch nog wat postzakken te vullen met spooknetten. Koning Regentes, een 100 jaar oud wrak voorzien van twee grote schoepraderen, verwelkomt ons helaas met een slecht zicht. We moeten het doen met slechts 1,5 meter, maar toch weten we ook hier nog een paar zakken vol netten te verwijderen.

RISICOVOL

De Engelse oostkust ligt bezaaid met wrakken en we kijken uit naar onze duiken aan deze andere kant van de Noordzee. De bodem is daar heel anders dan de rest van de Noordzee: het bestaat uit rotsen in plaats van zand. Wel een nadeel is dat in dit gebied de bodem redelijk steil naar meer dan 30 meter diepte gaat. Het bergen van netten en plastic afval wordt dan soms te risicovol, daar moeten we dus goed over waken. Het grote vrachtschip Mars is ons eerste wrak in Engelse wateren. Dit Zweedse schip liep tijdens de Tweede Wereldoorlog op een mijn en zonk in het zicht van de haven van Newcastle. Zoals gezegd loopt de Engelse rotskust snel af,

”
De bodem is heel anders dan de rest van de Noordzee: het bestaat uit rotsen in plaats van zand.

en daarom moet je dicht onder de kust duiken om op de 30 meterlijn te komen. We kunnen de auto's op de wal zien rijden en met een zandbodem zou het zicht onder water minimaal zijn. Door de harde bodem hebben we hier op 7 mijl van de kust een prima zicht van 10 meter! De Mars is gedeeltelijk uit elkaar geslagen, maar de grote stoomketels, het roer, de schroef

en stukken van de scheepswanden zijn duidelijk herkenbaar. Het valt ons direct op dat er veel sportvismateriaal aan de wrakdelen hangt, maar weinig visnetten. Er zijn wel oude kreeftenkooien die nog steeds hun dodelijke werk doen. Samen met Wouter zwem ik twee reeds uit in een cirkel naar de mooiste plaatsen van dit wrak, zodat de andere duikers niet heen

en weer hoeven te zwemmen om bij de opstijglijnen te komen. Om de Mars heen zwemmen scholen haring en makreel en tussen de wrakdelen scharrelen grote krabben en een enkele kreeft op zoek naar iets eetbaars. Het lukt ons team om 4 postzakken vol met netten en een oude kreeftenkooi aan boord te krijgen. Na een duiktijd van 45 minuten moeten we helaas aan de opstijging beginnen.

DUIKENDE PUFFINS

Dan gaan we op weg naar de Farne Eilanden. In het eerste ochtendgloren zien we een paar kleine rotseilanden waar het wemelt van de zeevogels. Erg grappig zijn de puffins (papegaaiduikers), met hun oranje snavel en mooie verenkleed. Ze lopen een beetje als pinguïns, maar vliegen en duiken kunnen ze als de beste. Je kunt deze jagers soms tegenkomen op een diepte van meer dan 20 meter. Daarna vliegen ze naar hun nest met een bek vol spartelende zandspieringen. Verder zijn

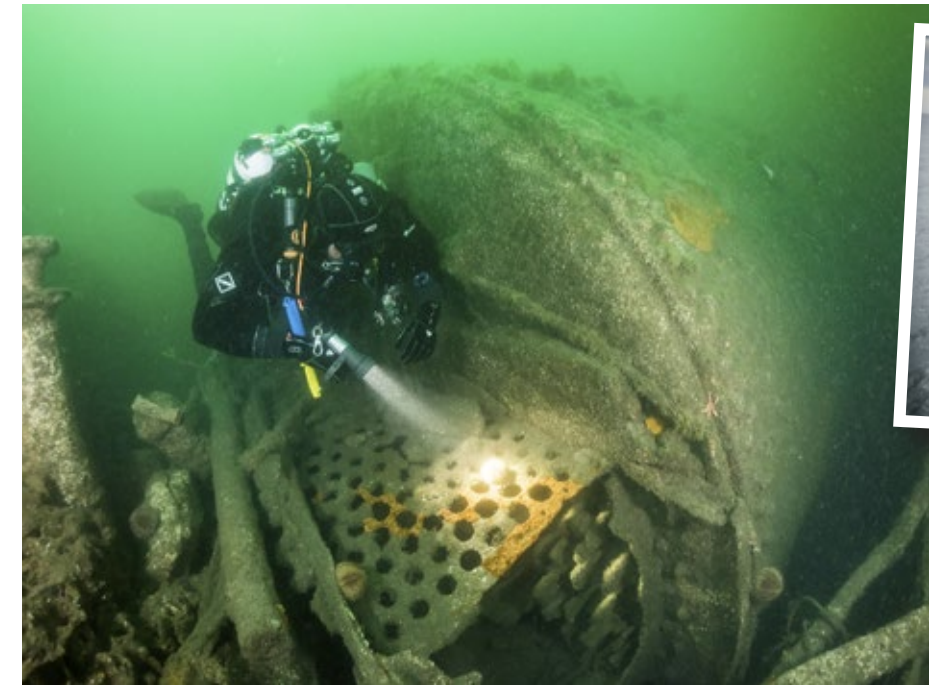
“ We springen overboord en bevinden ons direct in een hele andere Noordzee

er veel alken, zeekoeten, meeuwen en nog een aantal andere vogelsoorten. Op de rotsen liggen grijze zeehonden zich op te warmen in de zon. Onder water staan verraderlijke pinnacles van scherp graniet. We moeten het expeditie-schip op afstand houden om ieder risico van een botsing met deze rotsen te voorkomen. Wij bevinden ons in een Nationaal Park en bij de geringste vervuiling zouden we grote problemen kunnen krijgen met de overheid. We springen overboord en bevinden ons direct in een hele andere

Noordzee dan aan de Nederlandse kant. Een ruige rotsbodem met grote zeeiwieren van soms wel 8 meter lengte. Op het harde substraat leven vele zonnesterren, zeeappels, kleine kreeftjes, spiering en veel jonge platvis. Boven de wieren zwemmen grote scholen jonge kabeljauw en haring. En daar zijn de zeehonden! Ze hebben een bijzondere voorkeur voor onze vinnen. Speels duiken ze tussen de kelpwouden en met hun lange snorharen speuren ze de bodem af op zoek naar wat snacks. Twee dagen hiervoor hadden we een prachtige duik gemaakt op het 120 lange en redelijk compleet wrak Somali. Een vrachtschip op 25 meter diepte. Bij het prille begin van de Tweede Wereldoorlog werd het net voor de veilige haven geraakt door een Duitse vliegtuigbom. Hier willen we graag een tweede duik op maken. Samen met mijn buddy Wouter Mennen springen we als eerste overboord. We kennen nu de weg en beloven iedereen een mooi parcours met de reel uit te leggen.

Met de klok mee: De verzamelde data wordt gelijk verwerkt. Een van de vele vinnenminnende zeehonden. Elke duik nemen we weer kilo's aan spookafval mee omhoog, waaronder verloren vistuig en kreeftenfuiken. Hoezo, druk? De grappige puffins zorgen voor komische entertainment.

Een van de highlights van de Somali, een vrachtschip op 25 meter diepte, zijn de enorme ketels.

We zullen alle highlights aandoen. Het dregankertje ligt midden op het wrak en deze keer wordt het een makkie. Om de reels uit zicht te leggen van de alles registrerende foto- en filmcamera's, trekken we deze langs de scheepswand aan de buitenkant van het wrak. Met een zicht van meer dan 15 meter is het eenvoudig om vanaf de reel de Somali grotendeels te overzien. Vanaf de achterzijde zien we eerst de enorme grote motor met zijn drijfstanden en grote cilinders. Deze machine is meer dan 6 meter hoog en wel 12 meter lang. Daarvoor de ketels voor de hoofdaandrijving en de kleinere ketels, ook wel bekend als 'donkey's'. Dat waren de hulpketels voor de bediening van de lieren en winches. Om deze ketels heen zwemt een grote school koolvis die tot 2 meter benaderbaar zijn. We hebben de drie reels uitgezwommen en gaan nu het wrak aan een verdere inspectie onderwerpen. In het zand zien we borden, kopjes en bestek op de bodem liggen. Hier blijven de Engelse duikers wijselijk vanaf. Als je betraapt wordt met deze souvenirs in je tas, krijg je een uitnodiging van de rechtbank en de boetes zijn niet kinderachtig. Dan ontdekken we twee oude kreeftenkooien naast het wrak met afgesneden lijnen ernaast. Deze kooien blijven hun dodelijke werk doen. We trekken ze uit het zand en bevestigen er een hefballon aan. We blazen er met onze automaat wat lucht in zodat we de hele zaak kunnen meenemen naar de opstijglijnen, waar we alles met musketons

aan de lijn vastzetten. Het laatste buddy-paar zorgt ervoor dat alle reels en postzakken met netten bovenkomen.

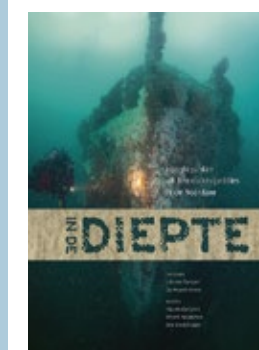
EYEOPENER VOOR ENGELAND

We moeten nu de oversteek weer maken van 110 zeemijlen. Helaas slaat het weer om en zijn we genoodzaakt de laatste 5 duiken over te slaan. Dat is de Noordzee. We kunnen met 3 tot 4 meter hoge golven niet meer duiken. In totaal maken we 13 duiken, halen 750 kilo netten uit zee, 4 kreeftenkorven, veel plastic en nog 40 kg vislood. We hebben in Engeland de zaak een beetje in beweging gekregen, zodat zij daar in de toekomst mogelijk ook clean-up expedities gaan organiseren. We zijn met onze expeditie in de Engelse media verschenen en de Marine Conservation Society heeft er veel aandacht aan besteed.

Grootschalige clean-up expedities zoals deze was voor de society een eyeopener. Er zijn mooie foto's en filmbeelden gemaakt en de biologen hebben weer veel data verzameld. Interessante lezingen werden gegeven door Prof. Dr. Han Lindeboom, hoogleraar Tinka Murk en Hein Sas. Deze professionele Noordzee-onderzoekers hebben na 10 dagen een goede indruk gekregen wat de actuele stand van zaken is op onze Noordzee. Zij gaan dit verwerken in hun toekomstige beleidsplannen. Ook deze 12e expeditie is een succes geworden, daar wil ik alle expeditieleiders en onze partner Stichting De Noordzee voor bedanken. We hebben onze Noordzee weer een beetje schoner gekregen en op een positieve manier in het nieuws gebracht. In 2019 gaan we proberen twee expedities te organiseren, in juni en in september. Mogelijk worden we ingeschakeld naar de zoektocht van de vermiste Nederlandse onderzeeboot de O13. We kunnen dat in combinatie doen met het schoonmaken van de wrakken die we dan tegenkomen. We hebben voor de komende jaren nog voldoende werk om onze Noordzee schoner te krijgen.

STICHTING DUIK DE NOORDZEE SCHOON

Wil je echt alles weten over de wrakken in onze Noordzee? In het boek *In de Diepte* lees je tot in detail alles over de gezonken schepen: van historie tot hoe ze er nu bij liggen. Met schitterende foto's en verhalen die je meenemen naar onbekende duikstekken in je eigen achtertuin. Te bestellen op www.vipwinkel.nl voor slechts € 19,50.

TIP Meer weten over het Noordzee-project? DDNZS verzorgt lezingen op locatie. Kijk voor meer info op www.duikdenoordzeeschoon.nl. Hier vind je ook alle info over duikopleidingen om veilig te kunnen duiken in de Noordzee.